

# KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

**Uradno glasilo**  
c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 16 gld., na  $\frac{1}{2}$  strani 8 gld., na  $\frac{1}{4}$  strani 5 gld. in na  $\frac{1}{8}$  strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse Nr 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 11.

V Ljubljani, 15. junija 1889.

Leto VI.

**Obseg:** Drevo na meji. — Past za muhe. — Starost cebeljskih matice. — Kako konje muham braniti. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

## Drevo na meji.

Pogostoma se pripeti, da kakšno pitovno ali drugo drevo služi posestvom za mejnik. Dotično drevo stoji ali na konci meje ali tam, kjer se več mej dotika. Praktični so takšni mejniki zaradi tega, ker so od daleč vidni, ter se ne dajo prestaviti, kakor kameni in količi. Takšni mejniki bi torej morali vsečni biti vsem sosedom. Žalibog, da dostikrat niso, ampak so celo povod in vzrok mnogovrstnim tožbam, to pa ne zavoljo meje, ampak zavoljo drevesa pa njegovega sadja. Čestokrat so takšni prepiri zelo odveč in nepotrebni, kajti občni državljanski zakonik govori tukaj o lastništvu in njega porabi jako razločno in jasno:

§. 421. „Čigavo je drevo, ne določuje se po koreninah, ki segajo v sosedovo zemljo, ampak po deblu, ki je vzraslo iz korenin. Če stoji drevo na meji več posestev, lastno je vsem dotičnim posestnikom vzajemno.“

§. 422. „Vsak posestnik sme korenine tujega drevesa iz svoje zemlje izrvati in na svoje posestvo viseče veje posekati ali drugače porabiti.“

Bodi pa navedeno, da rimsko pravo razsoja lastništvo dreves po njihovih koreninah, ker drevo jemlje s

svojimi koreninami živeža iz tal. Avstrijsko pravo razsojuje zelo drugače ter se drži določeb, ki so uže leta 1679. dobile postavno veljavo. Ozira se pred vsem na deblo. Bržčas se je tako zaukazalo, ker na ta način ni treba zemlje odgrebati, pa ne korenin odkopavati, kedar je pravda,

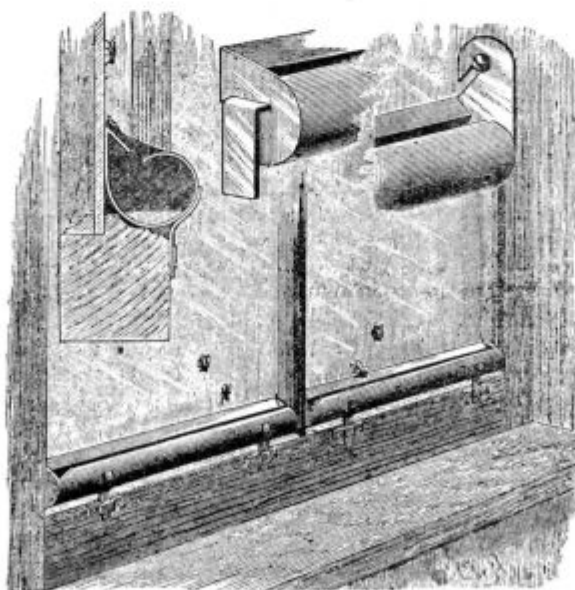
čigavo je drevo, vsaj mogoče bi bilo, da bi s takim izkopavanjem drevo samo zamorili.

Kedar stoji drevo res na meji, tedaj je ono vzajemna last vseh sosedov, vsak ima enako pravico do njega. Dokler so sosedji porazumljeni med seboj, storijo z drevesom, kar hočejo. Če se pa spró, nima nobeden izključljive pravice do drevesa tako, da bi smel sosedu škodovati.

Drugače je tam, kjer stoji drevo tik meje, pa čezno korenine poganja v sosedno zemljo ali samo nekaj vejic visi na njo. Korenine srkajo živež iz tujih tal ter škodujejo zlasti vrtnarjem.

Sosedova drevesa, zelišča, sočivje, cvetlice itd. dobivajo vsled tega manj ali nič namejnene jim hrane; na sosedovo zemljo viseče veje delajo preveč sence ali prevajajo na njo pre-

mного dežnice. V teh slučajih pomaga državljanski zakonik vsem, kateri se ga znajo in hočejo poslužiti. Korenine sme vsak sosed iz zemlje izrvati, če mu tega morebiti logarska postava ne zabranjuje. Kakor daleč sega



Podoba 24.

njegovo zemljišče, sme tujih dreves korenine izrvati, posekati, sežgati ali bodi kakor koli odstraniti. Nič ne dene, če se tudi sosedovo drevo posuši.

Čez mejo viseče veje sme sosed posekati, les sebi vzeti ali jih sploh na vsakojak način porabiti, na priliko, listje pograbit, posamezne vejice posekati za steljo (pri igličji), storže, seme, sad pobrati, kolikor ga na njegovo zemljo pade, perilo na nje obešati itd. V vseh navedenih slučajih sosed ne more ugovarjati, in s tožbami ne opravi ničesar. Le debela se ne sme lotiti sosed. Dq tega nima pravice, izimši slučaj, kedar deblo visi čez mejo. Tukaj sme, kakor razlaga dr. Moric Stubenrauch, sosed ravnati z deblom, kakor z vejami, prav za prav bi pa najbolj kazalo celo drevo pripoznavati za vzajemno last obeh posestnikov. Sosed pa nima do debela nobene pravice, kedar vihar drevo izruje ter na njegovo zemljo vrže; tudi sme lastnik nazaj zahtevati sad, ki ni pal z vej, čez mejo visečih, na sosedovo zemljo, ampak bil na njo drugače zanesen.

Kdor vsebino navedenih dveh paragrafov pozna, in sicer tudi ni prepirljivec, ta bode zaradi dreves, na meji stoječih, gotovo v miru živel s sosedom svojim. Lepa pa je in starodavna šega, da ob svečanih prilikah drevesa v spomin zasajajo zlasti ob mejah.

## Past za muhe.

Vzlic raznim napravam, katerim je namen muhe odganjati ali preganjati, ostanejo muhe venderle v toplem poletnjem času, zelo neprijeten gost ki ga se moremo le nekoliko ubraniti. Zadovoljni smo, če moremo sitnosti, katere nam delajo muhe, nekoliko odstraniti, in to z načinom, ne da bi vsak dan posebe imeli mnogo opravila. S pripravo, ki jo kaže podoba 24., je to nedvomno omogočeno. Kakor kaže podoba, narejena je ta priprava iz žleba, ki je pritrjen ob spodnji šipi, in sicer tako, da muha, idoča doli po šipi, mora čez ozek predstrešek skozi razo (špranjo) v žleb. Tu v žlebu je muha vsekakor ujeta, ker mu je dno napolnjeno s tako tekočino, v kateri pogine, na pr. z milnico (žajfnico). Muha namreč hoče uiti iz žleba, zaletava se ob stene in v tekočino, in slednjič v njej pogine. Da se žleb more izprazniti, ocediti in na novo naliti, bodi tako pritrjen, da se da snemati. Trije načini, kako žleb pritrjati, narisani so zgoraj v podobi, in poleg tega kaže še podoba na levi strani zgoraj, kakšen je žleb v prerezu. Vsa naprava je tako preprosta, da jo more vsak klepar narediti.

## Starost čebelskih matic.

Navadno in v pravih odnošajih postane čebelska matica tri, štiri, pet let stara in je ves čas plodna. Izkušnje kažejo, da so matice v drugem leti svoje starosti najbolj rodne ter polagajo najmanj jajčec za trote. S tem si razlagajo, zakaj so pozni roji najmočnejši ter tudi stari panji po odpuščenih rojih, akopram so časi spomladi jako slabi. Njihova matica je namreč v drugem letu. Kmalu prekosi prvi roj, ker ima ta najstarejšo matico. Zatorej kaže matico v tretjem letu njenem odpraviti, da si čebele vzgojijo mlado. Teoretično je to zelo prav in še marsikomu všeč. Vender praktično življenje dostikrat zelo drugače zahteva. Kdor bi se zmerom držal strogo teoretičnih naukov, imel bi dostikrat slabe uspehe in časi še obstanek svojih čebel spravil v nevarnost.

Veliko bolje delajo tisti čebelarji, ki čebelam samim prepuščajo določevati, je li njihova matica še kaj vredna ali ne. Dokazano je namreč, da čebele same slabo matico zamorijo in si iz pripravljene zalege vzgojijo mlado. Preteklo poletje sem doživel zelo poseben dogodek, ki bodi zaradi svoje zanimivosti tukaj naveden: V enem panji sem imel italijanske čebele. Njihova matica pa je kmalu spomladi kazala, da je slaba plodilka, sploh nemarna, čeravno je letos 15. julija postala leto stara, torej je bila v najkrepkejši dobi svoji. Vkljub temu je sredi rojenja čebel komaj tisoč jajčec izlegla. Še hujše je bilo to, da je njene zalege 10% bilo nepravilne in se je naposled izpreminjala v nič vredne trote; čebel delavk je čedalje bolj manjkalo. Letina sploh ni ugajala čebelam, in le malokatero so odgajale troto. Zato ni bilo misliti, da bode za oplojevanje mladih matic dovolj skrbljeno. To je bilo tudi vzrok, da sem staro matico pustil živeti, nameravajoč njen čedalje slabši panj razdreti.

Nekega lepega dne v meseci juniji kažem svojemu prijatelju čebele, zlasti je zanimala lepa zalega mlade matice, katero so čebele marljivo oskrbovale. Nekoliko dni pozneje pridem in vidim, kako si prizadeva mlada matica venkaj izlesti iz svoje zibelke. Stara matica je pa še zmerom v panji in leže jajčeca. Dva dni pozneje pogledam zopet v panj, najdem obedve mutiči, vsako na posebni pogači, toda stara je prenehala jajčeca polagati. Ko dva dni pozneje zopet pregledujem ta panj, najdem na dnu klopčič čebel, puhnem iz cigare parkrat med nje in strmeč zagledam ne stare, ampak mlado matico, katero sem tako bil rešil smrti. Stara je više po pogači zmagovito pohajala. Smrti oteto mlado matico pomažem z medom in jo denem na pogačo, deset minut potem napadejo jo čebele zopet ter jo hočejo zadušiti. Ni jej bilo pomagati, čebele jo niso trpele; vzamem jo torej, zaprem v matičnjak, denem v panj, toda drugo jutro bila je mrtva. Stara matica pa začne zopet jajčeca polagati, a sedaj lepo oplojena in pravilna, da se niso izlegali več sami troti. Mogoče, da so borbe z mlado matico starko ukrepile in bolj rodovitno storile. Kar je poprej zamudila, to je sedaj vse popravila v poznem poletju in jeseni. Panj je bil proti koncu septembra poln zalege in sploh jako težek in močan. Drugi panji so pa uže tri ali štiri tedne poprej nehali narejati novih zaleg.

IZ povedanega izhaja, da se dostikrat čebele same motijo zastran plodovitosti svoje matice. Časi pridržijo rajše staro matico oplojeno, nego bi pripustile mlado, še deviško, katere plodovitost je še negotova. To odpravijo zlasti, če jim še iz drugih vzrokov ne ugaja.

Časi so čebele stari matici tako privajene in udane, da je ne odpravijo, čeravno ni nič kaj prida in poraja večinoma same trote. V takih slučajih mora čebelar pomagati in staro matico odpraviti. Toda namesti naj jo precej z mlado matico ali matično zalego iz drugega panja. Iz tega, kar smo povedali, povzemamo pravilo: ne starost, ampak večja ali manjša plodovitost v sicer pravih odnošajih odločuje vrednost matice čebelne.

## Kako konje muham braniti.

Vozno živino nadležnim muham in brencljem braniti, priporočajo z naslednjimi sredstvi:

1. Po vsem zanesljiva je mešanica iz 65 gramov a sa foetida,  $\frac{1}{5}$  litra vinskega kisa in po  $\frac{1}{2}$  litra vode. S to mešanico se z malo gobo živina pomaže po onih delih života, po katerih so muhe najbolj nadležne.

2. Kadi-olje odvrča muhe od živine za dalj časa, ako se le z nekoliko kapljicami pomaže po onih delih života, kamor se muhe najrajše usedajo. Kadi-olje se z destilacijo dobiva iz bezgovega lesa, močno diši in stane malo.

3. Razrejena tobačna voda tudi pomaga in se nopravi, ako se 1 del navadnega tobaka zavre v 35 delih vode in s tem živina zmiva.

4. Pogosto in z uspehom rabi tudi razrejen bencin, ali razrejen petrolej, tudi zelo razrejena neočiščena karbolna kislina; to pomaga gotovo, da muhe ne obsede na ušesih, toda ne sme se mazati po večkrat na enem mestu, ker sicer peče.

5. Dober pomoček je tudi na kisu skuhan orehovo perje ali zeleni orehi. Mazanje s to kuho pomaga več dni.

## Razne reči.

— **Utrjevanje strmin ob bregovih.** Da utrdiš obrežne strmine, zlasti take, ki so rahle in revne zemlje, pa ti ni do krme, obsej jih s pobrežnim in peskastim ovsom. Korenine tega ovsca se razprostro po 4 metre narazen ter zaplode kakor pirika ali ornica na mnogih mestih nove rastline, zato ni nič nenavadnega, ako ena sama rastlina pokrije do 9 štirjaških metrov prostora.

— **Molža krav, katere ženeš na semenj.** Velika je nepravilna, da ženo na semenj ali na razstave krave, katere niso bile poprej pomolzene, češ, da bodo videti dobre molznice. To je hudo mučenje živali, ker mleko sili vedno bolj v vime in dela bolečine ter prav pogostoma provzroči nevarne in dolgotrajne bolezni v njem.

— **S špehom preraščeno prasičjo gnjat ali kračo** dobimo, ako ne krmimo prasičev vedno z istimi rečmi, ampak jim krmo večkrat premenjamo. Navadno je pri nas dosti takih krač, ki so samo od zunaj špehate, od znotraj med mesom pa nič. V Vormsu so naredili poskušnjo z 20 prasiči, in prepričali so se do dobra, da je moči s špehom preraščeno gnjat dobiti, če se prasičem krma večkrat premenja.

— **Važnost kmetijskega knjigovodstva.** Gospodarju služi knjigovodstvo tako rekoč za „kažipota“ in zagadelj je tudi popolnoma sposobno, da si kmetovalec ž njim zagotavlja razmeram primeren in trajen uspeh v gospodarstvu, to seveda uže po daljši porabi. Knjigovodstvo napeljuje kmetovalca tudi k varčnosti. Kdor računi pismeno, kdor hrani denar vkupe v blagajnici, zapisuje vse denarne stroške in dohodke in to iz blagajnice, postane z denarjem kaj varčen. Če pa le rad zmerom dohodke zapisuje in prejema in se veseli rastoče gotovine, pa zapisuje in izplačuje le nerad stroške in se jih kolikor moči ogiblje, sosebno če mu je denar izdajati in porabljati za slabo vračljive potrebščine, če denar zapravlja. Knjigovodstvo pa tudi skrbi v gospodarstvu za potrební red. Vsaka reč je na svojem mestu, vsaka reč se redno hrani. Ne le velike vrednosti je ta red vsakemu gospodarstvu, ampak tudi kaj prijeten! Vedna ali dostikratua vprašanja: kje je to in to, kaj se je s tem in s tem zgodilo itd., katera so včasih dokaj mučna, izostajajo skoro popolnoma.

## Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 85.** Mi Gorenjci imamo nekaj dobička edino še od živinoreje, a kmalu nam bode še ta pošel. Naše pašne pravice nam kratijo namreč tako, da kmalu ne bomo imeli nobene paše več in brez nje tudi živinoreje ne. Ali je še kaj upanja, da si ohranimo popolnoma naše pašne pravice? (P. G. v Ž.)

**Odgovor:** Vaše pašne razmere so res veliko zlo za vaše kmetijske razmere, in težko vam je drugo upanje dati, nego to, da se sčasoma tudi za to reč vender vam na bolje obrne. Javno in našem listu ne moremo in ne smemo ničesar reči, a bodite prepričani, da vsaka reč le nekaj časa trpi. Za sedaj moremo vam pa še to le dostaviti: Kedar imata gozd in paša samo enega, to je oboje istega gospodarja ali lastnika, urédi si ta gospodarstvo po veljavni gozdni postavi, kakor mu bolje kaže. Vse drugačno pa je to gospodarstvo tedaj, kadar ima gozd drugoga, paša pa drugoga lastnika.

Takih razmer pa je nastalo silo veliko, odkar so se uredile gozdne služnosti, torej pravice sekanja in paše. Z večine se je lastnina gozdov priznala grajščakom, onim manjšim posestnikom, kmetom pa, ki so imeli pravico do sekanja, dala se je odškodnina včasih primerna, dostikrat pa tudi prav pičila; — pašna pravica pa je ostala nekako v zraku, na papirji sicer priznana, dejanski pa bolj in bolj odpravljena.

Ta prememba v posestnih pravicah, katera zelo hudo zadeva živinorejo po gorskih krajih, daje gozdnim posestnikom priliko, da na podlogi veljavne gozdne postave male posestnike bolj in bolj izpodrivajo od paše, tu pa tam jo celo uničujejo, in zato se čujejo prav opravičene pritožbe posebno z gorenjske strani Kranjske, pa tudi s Koroške, Gornje-Štajarske, Gornje-Avstrijske in Solnograške zoper ravnanje gozdnih lastnikov, oziroma zoper nekatere določbe gozdne postave. Pri svojih shodih so kmetovalci izrekoma na Dunaji poudarjali to malim živinorejcem pretečo krivico in sklenili so vkljub navzočnosti grajščakov zahtevati primerno premembo gozdne postave, katere pa žalibog do danes ni še in katera bolj in bolj negotova postaja vsled velikanskih povenjen, nastalih zadnji čas v Tirolah, na Koroškem in po severnih naših deželah, posebno zato, ker so po teh krajih gozd premalo varovali.

Kako torej pomagati malim kmetovalcem, katerim se z odvzeto pašo onemogoči živinoreja?

Gozdna postava daje v § 9. neki pomoček s tem, da sme, kedor je opravičen, zahtevati načrt gospodarstva, katerega po zaslišanji opravičenih in obremenjenih in pa zvedencev določi politična gosposka prve stopinje. — Kadar se tak gospodarski načrt dogovarja in odobruje, dano je vsaj okrajnim glavarstvom, ki so tudi pravični kmetovalcem, skrbeti v načrtu za to, da se sicer gozdarstvo pospešuje, da se pa tudi živinorejcem, ki imajo pašno pravico, omogoči pašni užitek, katerega so jim uže veljavno razsodbe priznale. — To je torej zdaj edini pomoček varovati si planinsko in gozdno pašno pravico, in njega priporočamo posebno prizadetim našim gorenjskim občinam, oziroma skupinam.

**Vprašanje 86.** Ker bi rad kupil bika muricedolskega plemena in gotovo tudi še marsikedo drug, blagovolite v „Kmetovalci“ sporočiti, kedaj bode kmetijska družba kranjska prodajala take bike in kje? (R. S. v D. v.)

**Odgovor:** Kolikor je sedaj mogoče vedeti, prodajala bode družba muricedolske bike kmalu ob začetku jeseni v Ljubljani in v Postojini, ker ta dva kraja prideta letos na vrsto. Ob tej priliki javljamo, da ima gosp. Baumgartner, grajščak na Fužinah pri Ljubljani, na prodaj dva lepa, mlada, svetlorjava švicarska bika.

**Vprašanje 87.** Moje kokoši spijo na svinjaku, kjer neso tudi jajca. Čudno se mi je zdelo, zakaj nečejo valiti, vzlic temu, da kločejo. Slučajno zapazim, da so gnezda polna uši. To bode menda tudi vzrok, da kločeče kokoši par dni leže, potem pa jajca popuste. Če je tako, kako je pregnati ta mrčes? (A. K. v Adl.)

**Odgovor:** Uši ne bodo ravno zelo krive tej nepovoljni prikazni, a na vsak način tudi niso koristne kokošim. Ušive kokoši ne uspevajo dobro, rede se slabo in tudi bolehajo. Kako uši pregnati, odgovorili smo uže enkrat na 43. vprašanje v 6. številki letošnjega „Kmetovalca“. Da kokoši ne

leže, ali vsaj nerade, na jajcih, to pa je manj ali več slaba lastnost vaših kokoši, ki jo najlaže odpravite, ako pleme premenjate. Imamo namreč kokoši, ki veliko jajec zneso ali jih nerade vale in tudi nasprotno, ki slabo neso, a prav rade vale. O dotičnih lastnostih raznih kokošjih plemen je naš č. gospod sotrudnik Lenarčič v letošnjem „Kmetovalci“ priobčil že mnogo člankov. — Da kokoši na jajcih obsede, dado se neki prisiliti, ako se jim namreč naredi gnezdo v zaboji, kateri se potem tako pokrije, da je kokoš prisiljena čepeti. Tudi krmljenje s koprivami in zlasti ž njih semenom neki tudi dobro vpliva.

**Vprašanje 88.** Pošiljam Vam tukaj nekaj češpljevih vejic, na katerih se nahajajo stenicam podobne pokrivačice, pod katerimi se nahaja neki bel, drobnji sipi podoben prah. Ta prikazen mi je dosedaj še neznan. Najprvo sem jo zapazil konec meseca aprila. Pod to nesnago se les posuši. Blagovolite naznaniti, kaj je to in od kod prihaja? (Mat. R. na D.)

**Odgovor:** Te „prikazni“ niso nič drugega nego posušene samice od kápar-jev, in prah pod „pokrivačami“ so njih jajca. Kápar (nemški Schildlaus, latinski coccus) je mrčes, od katerega je samca težko najti, ker je zelo majhen, samica se pa prisesa na mlad les, kakor hitro je oplojena, in pije sok, s čimer tudi škoduje. Jajca se v mrčesu razvijajo, samica pogine, in slednjč ostane le rožen ščitek, s katerim je pokrita, in pod njim pa veliko število jajec. Káparjev je mnogo vrst, skoraj vsako naše sadno pleme ima svojo, kakor tudi naše trte. Vsak ima svojo posebno latinsko ime. Njih škodljivost ni ravno velika, vendar jih je dobro zatirati s tem, da jih človek s trdo ščetjo drobi in z drevja odstrani.

**Vprašanje 89.** Priložena gosenica dela nam letos na salati mnogo škode. Kaka gosenica je to, in kako je pregnati? (K. Ž. v Lj.)

**Odgovor:** Ta gosenica je od povrtne móre (latinski: mamestra oleracea). Obirati in zatirati gosenice je vse, kar se da storiti proti tej kvarljivki. Nekateri priporočajo salatne glave polivati z milnico (žajfnico), drugi zopet svetujejo potresati jih z apnom, ki je pa prej na zraku ležale in razpadlo, in potresene glave potem čez nekaj časa poškopiti z vodo.

**Vprašanje 90.** Imam po svojih vinogradih mnogo takih trt, ki imajo vse polno zaroda, cvetje pa jim do malega vse odpada. Kako bi to nepriliko odpravil, ne da bi bilo treba te trte, katere imenujemo oprhljivke, precepiti? (J. V. pri Sv. I. v Trstu.)

**Odgovor:** Oprhljivost je lastnost nekaterih trtnih plemen, ki se po starih vinogradih ne da drugače odpraviti, nego s preceptitvijo z drugimi boljšimi trtami. Oprhljivost prihaja neki od tod, ker so spolski deli cvetja taki, da se trta ne more sama oprahiti, ampak mora biti blizu kakšna druga prikladna sorta, ki prvo oprahi. Tako se na pr. zgodi, da marsikatera sorta, ako se nahaja sama v vinogradu, vsako leto oprhne, pomešana med druge trte pa obilo rodi. Vsa ta reč pa še ni dovolj jasna, in profesor Reitlechner v Klosterneuburgu, ki je prvi začel jo preiskavati, svojih študij ni še završil in končnih svojih raziskav tudi ni še objavil.

**Vprašanje 91.** Kje je dobiti Dzierzonove panje? Ali je treba čebele pokončati, kadar se satovje iz njih vzame? Kako je s temi panji sploh ravnati? Koliko hrane je v njih pustiti čebelam? (F. v K.)

**Odgovor:** Na vsa ta vprašanja dobodete obširen odgovor, ako si kupite knjižico „Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi“, katero je spisal župnik L. Porenta. Knjigo je dobiti v pisarni naše družbe za 10 kr. Pri tej priliki pa prosimo, da gosp. vprašalec zapiše celo svoje ime, ne pa samo začetnih črk, da vemo, s kom nam je opraviti. Za okrajšavo imena uže sami skrbimo. To velja danes Vam in tudi gospodu, ki nam je stavil 87. vprašanje.

**Vprašanje 92.** Kako naj bi zatrl bolhe, katere nam uničujejo zelje, ohrovt in kolerabe? Uničile so nam retkvico in prvo zelje, sadili smo uže v drugič, a zopet jih je vse polno. Kar rabimo proti tej golazni, ne pomaga nič. Ali je kaka pomoč? (J. P. v Č.)

**Odgovor:** Na enako vprašanje, in sicer na 71., odgovorili smo uže obširno v št. 9. letošnjega „Kmetovalca“.

**Vprašanje 93.** Imam lepo muicedolsko, 8 let staro kravo, ki je bila do sedaj v vseh rečeh jako dobra. Sedaj ima pa sicer še vedno veliko, a malo prida mleka. Mleko se namreč precej skisa in ne naredi nič smetane. Krmim kravo s svežo lucerno ter jo napajam s pomijami, katerim je primešana turšična moka. Krava hodi na pašo. Kaj je torej vzrok slabemu mleku? (Nik. J. v Kraljevcu na Ogrskem.)

**Odgovor:** Ako so vse mlečne posode čiste, a vzlic temu se namolzeno mleko hitro skisa, onda je to znamenje, da so vimenske žleze bolne, kar se največkrat po leti pokaže. Vzrokov tej boleznii je iskati v prebavilih, in sicer vsled zaduhlega zraka v hlevu in neprimerne krme. Dajte kravi prilike, da se kolikor mogoče giblje po planem, hlev pa dobro zračite. Skusite tudi krmo premeniti, in sicer dajajte samo sveže lucerne, in sicer pomešane in zrezane s slamo, piti pa samo čiste vode. Mleko morete vsaj nekoliko časa zadržavati, da se ne skisa, ako ga precej po molži hladite v prav mrzli vodi, pa zunaj hleva.

## Gospodarske novice.

S prihodujo številko poteče naročnina vsem onim gg. naročnikom „Kmetovalca“, ki so jo plačali samo za pol leta. Zaradi reda v dopošiljatvi prosimo tiste poluletne naročnike, ki mislijo še biti naročeni, da jo kmalu ponove. Javljamo, da se držimo strogo načela, da list takoj ustavimo vsakemu, komur poteče naročnina.

### Upravništvo „Kmetovalca“.

\* **Kuga na parkljih in v gobci** pri govedii in prasičih je na Kranjskem ponehala.

\* **Konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske** dobil je od c. kr. kmetijskega ministerstva 100 gld. za darila pri konjski dirki v Šent Jarneji.

\* **Zarad konjske dirke**, ki bode letos v Šent Jarneji, pride še ta mesec (23. t. m.) družbeni tajnik naš in popotni učitelj v Šent Jarnej, da povabljene konjerejce pouči o namenu in prireditvi take dirke.

\* **Starim čebelarjem**, ki čebelarijo 20 do 30 let in ki so pogubili brez svoje krivde vse svoje čebele, namenila je kmetijska družba podporo. Vsled dotičnega razglasa se je oglasilo do 30 takih čebelarjev. Izmed teh prosilcev je družba izbrala 18 najbolj potrebnih in najstarejših ter jim dala vsakemu po 2 panja dobrih čebel.

## Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani 23. maja.

(Konec).

Vodja Povše poroča v imenu glavnega odbora o predlogu vipavske podružnice o pokončevanju mrčesov Podružnica nasvetuje: C. kr. kmetijska družba naj se naprosi, da vpliva pri c. kr. vladi, da se z mrčesom „trtolomom“, zelenim in črnim (Rüsselkäfer)

tako postopa, kakor z navadnim hroščem. Ako pa je označeni rilčkar v postavi že imenovan, naj se pa postava zopet oživi in z vso strogoostjo izvršuje. Pridnim zbiralecem rilčkarjev dajo naj se nagrade. To delo morejo najlažje izvrševati učenci ljudskih šol, katere naj v ta namen izpodbujejo gospodje učitelji s primernimi darili. Poročevalec pravi, da postava z dne 17. junija 1870. l. o varstvu zemljiških poljskih pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov določuje v § 1., da so vsi posestniki in najemniki zemljišč dolžni do konca meseca marca vsakega leta, ali v roku, ki ga občinski predstojnik podaljša, toda le do konca aprila, svoje sadno in lepotečno drevje, lesene vrtno plote in hišne stene po vrtilih in vinogradih, po polji in travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov in sežgati nabrana goseničja gnezda in jaja. Vse to velja tudi za pozno spomlad in za poletni čas.

Vse te postavne naredbe veljajo tudi za mrčes „trtolom“. Žalibog, da zupanstva vseh teh postavnih naredeb nikakor ne izvajajo, in da, kdor danes potuje po lepi kranjski deželi, ne ve, ali je še zima, in verjeti ne more, da je v lepem mesecu majniku. Vse sadno drevje je golo in nago po vseh pokrajinah kranjske dežele, in kar se te zadeve tiče, pritrtil bi govornik pač g. Babniku, ki je ostro bičal malomarnost županov, da nikakor ne izpolnjujejo svoje dolžnosti. Kaj pomaga pridno delo posamičnega sadjarja, če je sosed malomaren. V trumah se preseljuje gosenice, ko so objedle jeden vrt, na sosednega itd., dokler je kaj zelenega po sadnem drevju. Tu je pač strogot na mestu, in ni se ozirati županom, ali se zamerijo občanom ali ne, ali bodo zopet voljeni, treba je veljavno postaviti strogo, najstrože izvrševati. A ne samo malomarnost v izvajanju dotične postave, nego tudi še bolj drug slučaj je merodajen, da sadno drevje ne more več uspevati. Ptice, najboljše policaje proti gosenicam, uničujejo brez usmiljenosti že na avstrijskem Primorskem, kjer ima vsak večji posestnik najetega lovca na ptice, da jih po vinogradih lovi za ukusen pridevek polenti, še huje pa na Laškem, kjer ptičarji polove sploh vse, kar se tič nazivlje. Treba je torej, da se mejnarodna pogodba, katere se je sklenila v varstvo ptic mej Italijo in Avstrijo, strogo izvršuje, da se ne bode, kar se v Avstriji po skrbnem varstvu ohrani, potem kot zaželeno pečenka v Italiji uničilo, in da se tem potom vzdrže najboljši policaji za škodljive mrčese, in to so ptiči, kateri se žalibog le že preveč pogrešajo. Nasvetuje pa, da se potom vlade naroči zupanstvom, naj strogo izvršujejo postavno glede uničevanja mrčesov, c. kr. deželna vlada pa naj se naprosi, da potom ministerstva deluje na to, da se mejnarodna pogodba za varstvo ptic strogo izvršuje tudi v Italiji. Učitelj Ribnikar pravi, da zupanstva v sedanji obliki ne bodo mogla izvrševati te postave, le ako se napravijo velike občine, pričakovati je, da se bode vse delovanje občin, kakor v tej, tako tudi v drugih zadevah na bolje obrnilo. Treba je velikih občin, zavednih tajnikov njihovih. Ti bodo stvar spravili v tir, dokler pa tega ni, dokler se stvar ne prične pri korenini, ne bode nikdar rešitve, ne napredka. Predlog centralnega odbora se potem vzprejme.

Tajnik Pire poroča v imenu glavnega odbora o nasvetu podružnice ribniške: naj glavni odbor preskrbi potrebne podpore, da bi se vsako leto vsaj na treh raznih krajih kranjske dežele živinske razstave, ker veliko pripomorejo k povzdigi živinoreje in v izpodbujo gospodarjem. Kamniška podružnica pa predlaga, naj bi se priredilo l. 1890. premovalje goveje živine za kamniški okraj.

Poročevalec tajnik Pire nasvetuje, naj se glavnemu odboru naroči: izposlovati toliko državne in deželne podpore, kolikor je je potrebno za prireditve vsaj treh živinskih razstav po raznih krajih dežele vsako leto. Ob ugodni rešitvi dotičnih prošenj naj se pa ozira glavni odbor v prvi vrsti na prireditve take razstave v kamniškem okraju. (Predlog se brez razgovora vzprejme.)

Tajnik Pire poroča o nasvetu zatiške podružnice, naj se pristojbina za žrebec zniža, ker bi to bila velika pomoč za povzdigo konjereje. Ta pristojbina naj se tako uredi, da bodo vsi žrebeci po isti pristojbini plemenili. Poročevalec podpira v imenu glavnega odbora ta predlog, ki je prav umesten. Gospodar sam je marsikaterikrat zanikaren in izbere cenejšega žrebca, ne misleč, da bode za žrebe, za katero goldinar več plača, čez leto in dan dobil tudi 20 gl. več.

Tudi hlapei, katerim se izroči posel, da gonijo kobile k žrebecem, okoristijo se goldinarja in izbere slabšega in zato cenejšega žrebca. Zatorej podpira gorko zatiške podružnice predlog, ki se tudi soglasno vzprejme.

Vipavska podružnica nasvetuje: „Kmetijska podružnica naj vpliva na merodajnih mestih, da se zaradi v resnici velike preteče nevarnosti z vipavsko grajščino ravno tako strogo postopa, kadar uničuje gozde, kakor s preprostim kmetskim gospodarjem.“

Gospod Bajc iz Vipave gorko podpira ta predlog. Kaj koristi vse pogozdovanje Krasa, ako se pa na Nanosu uničuje vse, kar se je doslej še ohranilo. Če kaže strogo, celo najstrože postopati proti kmetovalcu, naj velja enako načelo tudi proti grajščaku. Pri glasovanju se predlog soglasno vzprejme.

Idrijska podružnica predlaga: „Kmetijska družba naj gleda in skrbi, da se zakon glede prepovedi kozje paše po gozdih strože izvršuje v pokrajini idrijske podružnice.“

Tajnik Pire pravi, da sicer ni postave, katere bi kozje paše prepovedavala, a gozdna postava ima dovolj določil, da se to ukrene. Nekateri c. kr. okrajni davkarji že jako hvalevredno postopajo v tem smislu, in treba je le prošnji, da bi tudi drugi po tem načinu ravnali. Zatorej nasvetuje, da se predlog idrijske podružnice vzprejme, in se naprosi c. kr. deželna vlada, da ga uvažja. (Soglasno vzprejeto.)

Glede poskusnih vinogradov poroča tajnik Pire o predlogu kostanjeviške podružnice, katere nasvetuje: „Občni zbor naj sklene, da dobi glavni odbor kmetijske družbe nalogo izposlovati na merodajnih mestih najmanj 200 gl. za kostanjeviško podružnico, s čimer bi ona ustanovila v Veliki Dolini poskusne vinograde, kateri bi učili, kako nasajati in obdelovati nove vinograde, zasažati jih z ameriskimi trtami.“ Poročevalec tajnik Pire pravi, da mora z žalostnim srcem naglašati, da trtna uš od dne do dne zmerom bolj uničuje vinograde po Dolenjskem. Že zdaj, ko je primerno malo vinogradov uničenih, velikanska je beda mej vinogradniki, kaj bode sele, če mrčes uniči popolnoma dolenjske vinograde.

Jedina rešitev je sedaj le nasajanje ameriških trt, a to je sedanjim vinogradnikom kaj čisto novega. Stari se novega načina pač ne bodo naučili, a mladim vinogradnikom treba je le pouka in to dejanskega, potem se bodo jedinega rešilnega pripomočka poprijeli. Kaj pomaga pouk z besedo, če ni tudi dejanski, zatorej je hvaliti nasvet kostanjeviške podružnice kot jako umesten, kajti ako se njen predlog izvrši, videli bodo vinogradniki, kako treba delati, saditi, cepiti itd., in kadar bodo videli uspeh, bodo tudi tako ravnali. Zatorej zelo priporoča predlog, da se nameravani načrt izvrši. Zbor pohvalno in soglasno odobri ta predlog.

Idrijska podružnica predlaga: „Kmetijska družba naj skrbi, da razdeli zanesljivega žitnega semena za poskušnjo kmetovalcem po deželi, in da se potem razna žita priporočajo na podlagi dobljenih izkušenj po raznih krajih dežele.“

Tajnik Pire pravi, da sedaj nima kmetijska družba več poskusnega vrta, kjer bi sejala semena, ker ga je izpremenila v sadni vrt. Tudi ko bi ga še imela, ne bi bil merodajen niti za Kranjsko niti za ljubljansko okolico. Lepa ameriška pšenica je dobro uspevala le na družbenem vrtu, kateri je v zatišji, a v Smeledniku, ki je tudi v zatišji, pa je pozebla. Odslej ne bode gledati na reklame, ampak obračati se na kmetijske družbe pisarno, katere je že lansko leto skrbela za to, da pridobi dobrih semen. Tako je lansko leto prodala le 10 vreč deteljnega semena, a ker se je povsod dobro obneslo, prodala je letos že nad štirideset vreč. Uradniške moči bode treba pri takem poslu pač pomnožiti, a če je to na korist kmetovalcem, stroški ne bodo ustrašili kmetijske družbe vodstva.

Tajnik Pire poroča, da krška podružnica nasvetuje: 1. Preiskovalna komisija za trtno uš, ki je popolnoma odveč, naj se odpravi. Ta komisija je celo škodljiva, ker njeni delavci uš celo tja zanašajo, koder je prej ni bilo. Vsled odprave te komisije prihranjeni denar naj rabi v nakup ameriških trt. Poročevalec predlaga, naj krška podružnica glede preiskovalne komisije poda z dokazi utemeljeno pismo razjasnilo o svojih trditvah, glavnemu odboru se pa naroča, to razjasnilo na merodavnem mestu predložiti. (Predlog

se vzprejme.) — 2. Ukoreninčene in cepljene trte naj dobivajo revni posestniki zastoj iz državne trtnice, premožnejši pa po primerno nizki ceni. Župnik g. Dolinar temu predlogu dostavi, da bi se imele trte šele na Dojenjskem cepiti, kajti od 1000 trt jih uspeva komaj 120.

Tajnik Pire pravi, da se ameriških trt pač ne bodo več navadili stari kmetovalci cepiti, zato so najbolj pripravni, kakor na Francoskem, ženske in mladi vinogradniki, ki čedno delajo. Uspeh pa, kakor je poudarjal g. Dolinar, nikakor ni tako slab. Slavni vinar Babo je rekel, če od 1000 trt uspeva le ena, pili bomo vender le vino. (Potem se predlog vzprejme.)

Kostanjevska podružnica predlaga: 1. Rezanice ameriških trt iz državnih trtnic naj daje c. kr. deželna vlada brezplačno manj premožnim in marljivim posestnikom, ukoreninjene trte pa vsaj za polovico ceneje, nego dosedaj. 2. Ob enem se naprosi c. kr. vlada, naj ukaže oskrbništvu državne trtnice v Kostanjevici, da pripravi kolikor mogoče veliko cepljenih trt za prodaj.

Tajnik Pire predlaga o teh nasvetih, da se glavnemu odboru naroča izposlovati brezplačno oddajo ameriških trt iz državnih trtnic manj premožnim, drugim pa kolikor mogoče ceno. Ravno tako je na merodavnem mestu prositi, da se oskrbništvu državnih trtnic naroči preskrbeti cepljenih ameriških trt za prodajo. (Predlog se vzprejme.)

Vipavska podružnica nasvetuje, naj se deluje na to, da se popolnoma odpisejo davki od vinogradov, kateri so bili uničeni po filokseri ali kateri drugi umri.

Gosp. dekan Erjavce nasvetuje, naj bi se nasvetu dodalo: da se tudi okuženi vinogradi spravijo v to vrsto, kajti od teh ni dohodkov. — (Predlog z dostavkom dekana Erjavca se vzprejme.)

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaške podružnice nasvetuje: 1. Vsaka šola, oziroma šolska občina na deželi mora omisliti šoli na primernem kraju popolnoma urejen šolski vrt. 2. Krajni šolski svet naj plačuje vsa dvinarska in težaška dela na vrtu, oskrbuje potrebno sortimentno sadno drevje, razna semena, divjake, gnoj itd. ter za to vsako leto stavi primerno vsoto v letni proračun. Ako bi kateri krajni šolski svet ne hotel za šolski vrt nikake vsote določiti, naj stori to c. kr. okrajni šolski svet; in ako bi krajni šolski svet za to določene vsote ne hotel v pravem času oddati voditelju šole ali kupiti potrebnih reči, naj da c. kr. okrajni šolski svet to vsoto neposredno šoli, vodstvo pa naj tudi neposredno predloži račun o porabljenem denarju. 3. Pouk naj oskrbuje pod nadzorstvom c. kr. okrajnega šolskega sveta učitelj; v stvarni pouk se krajni šolski svet ne sme mešati. 4. Vsa odgojena drevesa, po vinorodnih krajih tudi trte šolskega vrta naj bodo svojina krajnega šolskega sveta, ki z njimi po svoji volji razpolagaj; zelenjavo, cvetice, sočivje, krompir itd., sploh kar raste po počivalnih lehah, naj uživa učitelj. 5. Prenaredi naj se vsled rečenega ukaz ministra za uk in bogočastje z dne 3. novembra 1878. l., št. 15690, in ukaz vis. c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 29. julija 1887., št. 1274.

Tajnik Pire opomni, da so vsi nasveti v korist šolskega vrtarstva, torej predlaga, naj se predlože c. kr. deželnemu šolskemu svetu, da jih blagovoli uvažati. — (Predlog se vzprejme.)

Zastopnik novomeške podružnice g. V. Rohrmann stavi naslednje nasvete: „Deželne podpore, po 3000 gld. na leto, naj se vsaj tretjina porabi za povzdigo dolenskih živinoreje, sadjarstva in vinarstva. Glede živinoreje se nasvetuje, naj se ne samo popotnemu učitelju, ampak tudi okrajnim živinozdravnikom, ki so vedno v dotiki s kmetiskim ljudstvom in imajo vsled tega več zaupanja, nagrade in oziroma potnine dovoljujejo proti temu, da v nekaterih za to odločenih krajih ob živinskih semnjih o živinoreji predavajo in ljudstvo poučujeje. Glede sadjarstva naj se glavna družba pogodi z vodstvom deželne šole v Grmu, da se bodo drevesca za nasade po dolenskih krajih dobivala v Grmu, ker je voznja iz Ljubljane predraga in pošiljatev neprilicna. Glede vinarstva naj se krepko podpira zasajanje ameriških trt po dolenskih vinogradih s tem, da se ne samo trte dele brezplačno, ampak skrbi tudi za praktični pouk, da bo ljudstvo videlo, kako treba zasajati in požlahtnjevati ameriške

trte. Uspeha pa je le tedaj pričakovati, če se pouk vrši po osebah, ki so v trtarstvu dovolj vajene in izkušene in vsled tega imajo več zaupanja. Najbolje bi bilo, da se del podpore odloči v to, da se vsako leto nekoliko odmeni za popotne stroške učiteljem na sadjarski in vinarski šoli v Grmu z nalogom, da po raznih krajih dolenskih ljudstvo poučujeje o kletarstvu in trtarstvu, posebno o zasajanju in požlahtnjevanju ameriških trt.“

Tajnik Pire odgovarja, da centralni odbor deli podpore zmerom enakomerno vsem krajem in tako bode tudi ravnal. Zdi se mu pa, da so nekatere podružnice dolenske preobširne, tako ravno novomeška, katerim je težko sklicavati občene zbornice, te bode pač treba nekoliko razkosati. Tudi za letošnje leto določile so se že vsote nad 1000 gld. za prosphe kmetijstva po dolenski strani. Kar se tiče živinozdravnikov, ki bi poučevali po semnjih, temu bi pač ne mogel pritrjevati, kajti pouk ob semajskih dnevih bil bi pač malo ali nič vreden. Popotni učitelj izpolnjuje svojo dolžnost, a več nego edenkrat iste občine ne sme obiskati. Kar se pa tiče predlogov zaradi ameriških trt, sklenil je občeni zbor zaradi njih že danes, kar je potrebno.

Gospod Rohrmann potem prva predloga umakne, vzdrži pa druge, kateri se izročijo centralnemu odboru.

Gospod M. Peruzzi vpraša v soglasji s podružnico okolice ljubljanske, kaj je s postavo o zložbi (komasaciji) zemljišč. Ugiba se ven in ven, kako bi se kmetu pomagalo, a veliko zlo, katero se mu godi s tem, da ima na nebrojne parcele in parcelice razdeljeno zemljišče, to se prezira, a ravno tu tiči tista bolezen, tist rak, ki razjedata kmetijsko telo. Ni časa, da bi se na drobno raskladali nedostatki, kateri iz tega izvirajo. Navesti hoče le eno samo občino iz svojega okraja, in ta je Vrbljane, kako se je svet razkosaval toliko časa, da se ga je kmet popolnoma iznebil. Polovičar je dobil za odškodnino pašnih pravic 7 do 8 oral barja. Tega ni razdelil na dva ali celo tri kose, ampak naredil jih je deset. Ti kosovi so pa tako raztreseni, da je od prvega do zadnjega dve uri hoda, najmanjši meri 486□k, največi pa komaj eno oralo. Tako raztreseni svet pa tudi posestniku ni imel nobene cene, in ko je bilo treba davke plačati, ali ako ga je kaka druga sila obšla, prodal je parcelo po jako nizki ceni, da zdaj nikakega posestva nima na barji. Ker se tod dobro krma prideluje, pomanjkuje mu dobrega sena, živinoreja gre pri njem rakovo pot, gospodarstvo blizu se gotovemu propadu. Ako pogleda človek na mapo, vidi se, kakor bi imel kako prirodopisno knjigo pred seboj. Tu se vidijo dolge in kratke gliste, vsake vrste infuzorije in polipi in druga golazen, ne pa podoba zemljišč. Ker je tako čudno razkosan in raztresen svet, obdelovati ga je težko, delavci so čestokrat brez nadzorstva, ker gospodar pri obdelovanju tako mej seboj oddaljenega polja ne more biti povsod, in nekatere njive ostanejo neobdelane. Zatorej predlaga, naj glavni odbor ukrene, da se postava o zložbi zemljišč prej ko prej osnuje ter deželnemu zboru v pretres izroči.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da je že pred 4 leti sklical v ta namen enketo, kateri se je predložilo vprašanje, ali naj bi se predložil postavni načrt o zložbi posestev, ob enem pa o razdelitvi zemljišč. Enketa izrekla se je za to, da se pač postava o razdelitvi zemljišč predloži, druga o zložbi pa opusti, ker bi povzročila premnogo stroškov. Prvi postavni načrt vzprejel je deželni zbor, in postava se že sedaj izvršuje. Ako se sklene, da se predloži tudi postavni načrt o zložbi zemljišč, zgodilo se bode to, in izvrševati se bode začela, kakor se že sedaj na Moravskem, in vlada bode gotovo stavila dotične predloge slavnemu ministerstvu. Tak je, pravi deželni predsednik, sedaj položaj.

Gosp. Peruzzi pravi, da bi rad poznal gospode, kateri so se pri enketi izrekli proti vpeljavi te postave, on da ostane pri svojem predlogu.

Centralni odbornik Povše pravi, da je komasacijska postava ogromno podjetje. Koliko bo tu stroškov za komisije, referate itd. On ni komasaciji sovražen, a treba je stvar dobro premisliti, zato naj se izroči stvar glavnemu odboru, da napravi svoje studije in potem občnemu zboru poroča.

Gospod Peruzzi odgovarja, da se kmetovalcem ni treba strašiti stroškov, kajti zemljišča bodo po dovršeni skladbi tretjino več vredna, nego so zdaj, vrhu tega, ne boče tako pogostih pravnih zaradi motitve v posestvu in lastninskih pravicah, katere po več 100 gld. stanejo in večkrat tožnika in toženca pripravijo na kant.

Vodja Povše misli, da boče glavni odbor zvedel več, ako poprej povpraša vse podružnice, in treba je tudi postaviti proti razkosanju zemljišče, kajti drugače se boče težko izvršeno delo zopet uničevati pričelo, zato pa treba, kakor je rekel, časa za študije.

Gospod Peruzzi odgovarja, da ako bo svet zložen, ne bo kmetovalec tako lahkomišelnost kakor jih zdaj, parcel, delil in odprodajal, ker se mu bo škoda zdelo z velikim trudom v velike kose zloženi svet razprodajati. Ako se že več let po Saksonske, Bavarske, Virtsberške in tudi po skoro vseh kronovinah avstrijskih zemljišča že davnaj skladajo, zakaj bi se na Kranjskem ne?!

Deželni predsednik boron Winkler je mnenja, da bi se oba predloga dala združiti. Ako je zbor načeloma za zložitev, raz-

pravljaj bi o tem glavni odbor in potem poročal prihodnjemu občinskemu zboru.

Ko umakne vodja Povše svoj predlog, vzprejme se nasvet g. Peruzzija.

Gospod Borštnik nasvetuje: Naj glavni odbor deluje na to, da že v prihodnjem zborovanju deželnega zbora pride v obravnavo cesta Podpeč-Lipe-Črna Vas-Ljubljana ter da se delo prej ko mogoče izvrši po načrtu izmed predloženih treh najbolj praktičnem, ker kaže nič manj nego 4000 razločka. (Vzprejeto.)

Učitelj Ribnikar nasvetuje: „Glavnemu odboru se naroči, da na merodajnem mestu deluje na to, da se predloži deželnemu zboru preosnova sedaj veljavne občinske postave, oziroma vzame v pretres postava o velikih občinah.“ (Vzprejeto.)

Gospod Babnik predlaga, naj glavni odbor izroči g. Baumgartnerju, posestniku na Fužinah (Kaltenbrunn), zaradi njegovih zaslug za živinorejo pohvalno pismo. — (Z odobravanjem vzprejeto.) — Potem se zborovanje sklene.

## ✎ INSERATE ✎

s-rejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalcu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zeló priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Najboljši, najcenejši naj- sigurnejši in najstarejši

## GNOJIVO

za sladorno peso, hmelj, trto, krompir, lan, zelenjad, kakor za vse druge rastline  
kakor tudi za vsako zemljo je

### \*zgoščeni goveji gnoj\*

(Engrais de boenf)

Ta gnoj je pripoznan od kmetijskih veščakov, ima zajamčeno vsebino od organskega dušika, fosforove kisline in kalija ter ima v sebi preko 60% organske snovi.

Ta gnoj je iz l. c. kr. izključno prideligovane in patentovane avstro-ogerske tovarne za zgoščeni goveji gnoj v Temešvaru (Bratje Saxl.) (24-5)

GLAVNA PISARNA: Dunaj, III.; Rennweg Nr. 20/qu.

— Uzorci in poučne knjižice se zastoj pošlejo. —

## Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevnecna za sadno drevje in vrtnice  
v Gradcu.

(Ta drevnecna pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

**Vrtno**, visokodebelnatih in pritličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov** in **podlag za pritlikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotičnega drevja** in **grmovja, drevja** (6-10) **za drevoreda** itd.

**Razpošiljatev** pravilno imenovanih **oepločev** vsih vrst sadja

✎ Cenike je dobiti zastoj in franko. ✎

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji**. Cena 80 kr.  
 " " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati**. Cena 50 kr.  
 " " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati**. Cena 20 kr.  
 Gustav Piro: **Mlekarstvo**. Cena 10 kr.  
 L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi**. Cena 10 kr.

## Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan

(12-11)

**koroški rimski vrelec.**

Na prodaj pri M. E. Supanu v Ljubljani in pri F. Dolenzu v Kranju

## Fran Terček

trgovec z železnino

v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 5

priporoča za sedanji letni čas:

Najboljši **cement**, kamniški, romanski in portlandski; **štorje za štokadovati**; **mavec** (gips) iz Dovjega za gnojitev; **iglasti drat** in **pocinjeni drat** za ograje; **karbolinej** za mažo lesa proti vlagi in gnjilobi; **mykothanaton** (glivja smrt) skušeno sredstvo za pokončevanje gliv (gob) na lesu; **asfalt**; **katram**; **strešno lepenco** (papir) ter vse drugo železninsko in kovinsko blago, **okove**, **štedilna ognjišča** in **obstojne dele za zidana štedilna ognjišča**; **železniške šine za zidanje**; **vodnjaki za v zemljo zabijati** itd. itd.

K obilnem obisku vabi

(38-4)

Fran Terček v Ljubljani.

## Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetnih, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12, priporoča bogato zalogo svoje raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zalega obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najčljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljše noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (14—10)



## Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s Piccolijevo „Esenco za želodec“, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Izdelovatelj pošilja

### esenco za želodec

v zabojskih po 12 steklenic za 1 gl. 36 kr., poštne stroške trpé p. t. naročniki. (1—10)

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-ju „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi se pri lekarju RIZZIOLI-ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica



Varstvena znamka.

v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica

## „AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo  
za zavarovanje proti elementarnim nezgodam in nesrečnim slučajem  
na Dunaji.

Plačani delniški kapital in drugo poroštveno premoženje družbe znaša čez

**два milijona avst. velj.**

Pisarna vodstva nahaja se na Dunaji I., Wipplingerstrasse 43.

Zastopništva so na Dunaji, v Budapešti Pragi, Lvovu, Grazi in Innsbrucku.

„AZIENDA“ zavaruje (40—2)

## proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se tretalo pozneje doplačevati. Premije se odmerjujejo kolikor mogoče ceno in plača za premije kreditira se, ako se želi. Škode se kulantno likvidirajo in točno izplačujejo.

Zastopniki za one kraje, kjer društvo še ni zastopano, vsprejema in pojasnila v zavarovanji daje glavni zastop v Ljubljani pri g. J. PROSENC-u Šelenburgove ulice št. 3.

(2—7)

## „Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta glđ. 2.30, četrt leta glđ. 1.15.



## Andr. Druškovič

trgovina z železom, mestni trg št. 10,

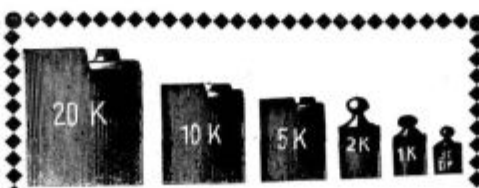
priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, storje za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

## štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železolitni gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.



Za poljedelstvo: vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd. Tudi se dobiva zmerom sveži dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja. (42—3)

